

VAI TRÒ CỦA CÁN BỘ QUẢN LÝ NHÀ TRƯỜNG TRONG CÔNG TÁC XÃ HỘI HÓA GIÁO DỤC

TS. NGUYỄN XUÂN THANH*

Giao dục giữ vai trò đặc biệt quan trọng đối với sự tồn tại và phát triển của mỗi quốc gia cũng như toàn nhân loại. Đặc biệt, trong giai đoạn hiện nay, giáo dục càng khẳng định vai trò, tác dụng to lớn như là động lực đối với sự phát triển KT-XH.

1. Thực tiễn hiện nay cho thấy, toàn ngành giáo dục đã có nhiều cố gắng đạt được những thành quả to lớn. Song, bên cạnh đó cũng còn nhiều hạn chế: chất lượng giáo dục còn thấp so với yêu cầu của sự phát triển KT-XH; cơ sở vật chất cho giáo dục còn nhiều bất cập,... Những vấn đề tồn tại của giáo dục chỉ được giải quyết khi có sự quan tâm của cả cộng đồng xã hội. Bên cạnh sự ưu tiên đầu tư của Nhà nước cho giáo dục, cần huy động toàn thể xã hội cùng tham gia vào quá trình giáo dục, tạo điều kiện để mọi người được hưởng thụ thành quả giáo dục đem lại, xây dựng phong trào cả nước trở thành một xã hội học tập. Chính vì vậy, xã hội hóa giáo dục (XHHGD) đã trở thành một tư tưởng chiến lược và được thể hiện trong các văn kiện của Đảng, như Nghị quyết Đại hội Đảng khóa XI đã nêu: *"Huy động toàn xã hội làm giáo dục, động viên các tầng lớp nhân dân góp sức xây dựng nền giáo dục quốc dân dưới sự quản lý của Nhà nước"*. Đồng thời *"Hoàn thiện cơ chế chính sách XHHGD, đào tạo trên cả ba phương diện: động viên các nguồn lực trong xã hội; phát huy vai trò giám sát của cộng đồng; khuyến khích các hoạt động khuyến học, khuyến tài, xây dựng xã hội học tập..."*.

Để thực hiện tốt chủ trương XHHGD, cán bộ quản lý (CBQL) nói riêng và nhà trường nói chung luôn giữ vai trò chủ đạo trong phát triển sự nghiệp giáo dục đồng thời khuyến khích huy động và tạo mọi điều kiện để các tổ chức, cá nhân và toàn xã hội không chỉ tham gia đầu tư về tài chính mà còn tham gia về nhiều mặt để xây dựng và phát triển sự nghiệp giáo dục nhằm nâng cao chất lượng giáo dục; qua đó phát huy quyền dân chủ của nhân dân trong kiểm tra,

giám sát quá trình giáo dục và các hoạt động quản lý giáo dục trong nhà trường. Đó được xem là một biện pháp để giải quyết mâu thuẫn giữa thực tiễn của giáo dục và những yêu cầu mà xã hội đòi hỏi giáo dục phải đáp ứng.

2. Tầm quan trọng của công tác XHHGD

XHHGD (hiểu đúng là quá trình xã hội hoá công tác giáo dục) là một tư tưởng chiến lược về giáo dục, chỉ đạo quá trình xây dựng và phát triển giáo dục, nhằm tạo ra chuyển biến sâu sắc, có "tinh cách mạng" trong hoạt động thực tiễn giáo dục, biến hoạt động giáo dục vốn mang tính chuyên biệt (chuyên môn, nghiệp vụ) trong một lĩnh vực, một thiết chế xã hội (ngành giáo dục) trở thành một hoạt động xã hội rộng lớn, sâu sắc, bám sâu vào tất cả các lĩnh vực của đời sống vật chất và tinh thần của xã hội.

Việc tiến hành XHHGD sẽ tạo ra một xã hội học tập, góp phần nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho xã hội; góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, tạo nên những điều kiện vật chất để nâng cao chất lượng giáo dục. Ngoài ra, XHHGD còn làm cho mọi người hiểu được giáo dục không chỉ là trách nhiệm của Nhà nước mà còn là trách nhiệm của toàn xã hội, của mỗi gia đình và của mọi công dân. Thông qua việc tiến hành XHHGD mà thu hút các lực lượng xã hội tham gia vào các hoạt động đa dạng của giáo dục, tạo môi trường thuận lợi cho sự nghiệp phát triển giáo dục.

Nhờ việc xây dựng và phát triển sự nghiệp giáo dục theo hướng xã hội hoá mà mọi tiềm năng của xã hội về vật chất, về trí tuệ, về khoa học công nghệ, về kĩ thuật được khơi dậy, được huy động, tham gia vào tất cả các hoạt động giáo dục với các mức độ khác nhau, giúp cho giáo dục đạt tới quy mô, tốc độ lớn, đảm bảo được chất lượng, đáp ứng các nhu cầu phát triển và tiến bộ xã hội trong giai đoạn hiện nay.

* Khoa Quản lý giáo dục, Trường Đại học sư phạm Hà Nội

Với quan điểm trên, việc thực hiện công tác XHHGD được xem là một trong những vấn đề quan trọng của công tác quản lý giáo dục trong các nhà trường. XHHGD sẽ giúp cho nhà trường phát huy được mọi tiềm năng của chính mình, huy động sự đóng góp của toàn dân và của xã hội để góp phần phát triển sự nghiệp giáo dục lành mạnh và vững chắc.

Không thể phủ nhận tầm quan trọng của công tác XHHGD trong các nhà trường hiện nay, đặc biệt là đối với những nhà trường đạt chuẩn quốc gia. Đây không chỉ là một tiêu chí để đánh giá năng lực quản lý của CBQL, mà còn là một điều kiện quan trọng giúp cho nhà trường thực hiện tốt các mục tiêu giáo dục của mình. Thực tiễn cho thấy, đội ngũ CBQL nhà trường nhờ làm tốt công tác XHHGD mà cho dù ở trong điều kiện, môi trường nào các nhà trường đều được xây dựng và phát triển tốt. Tuy nhiên, tùy theo điều kiện hoàn cảnh của từng địa phương, CBQL nhà trường có thể vận dụng linh hoạt và huy động có hiệu quả những tiềm năng sẵn có của mình để thực hiện tốt công tác XHHGD.

3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý công tác XHHGD trong nhà trường

1) Nâng cao nhận thức cho các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường về tác động và hiệu quả của công tác XHHGD đối với sự nghiệp giáo dục. Đây mạnh công tác tuyên truyền nhằm làm cho cán bộ giáo viên, nhân dân, và cộng đồng toàn xã hội hiểu rõ được chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác XHHGD. Đặc biệt, đối với nhân dân và các tổ chức xã hội, nhận thức được vai trò, tác động của giáo dục sẽ làm chuyển biến thái độ của mỗi gia đình, của cộng đồng và của toàn xã hội đối với giáo dục, từ đó "huy động toàn xã hội tham gia làm giáo dục, động viên các tầng lớp nhân dân góp sức xây dựng nền giáo dục quốc dân dưới sự quản lý của Nhà nước".

Từ sự chuyển biến sâu sắc về nhận thức của nhân dân và toàn xã hội dẫn đến sự thay đổi về thái độ, về hành vi hoạt động trong quá trình tham gia xây dựng và phát triển giáo dục. Từ việc quan tâm săn sóc, giáo dục tạo điều kiện cho con em mình cho đến việc tự nguyện tham gia vào việc xây dựng môi trường giáo dục (tùy theo khả năng điều kiện thích hợp) trong phạm vi xã, phường và môi trường giáo dục rộng lớn, tạo nên những động lực mới, nhân tố mới thúc đẩy sự

nghiệp giáo dục phát triển theo đúng định hướng, mục tiêu giáo dục xã hội chủ nghĩa.

2) Tăng cường vai trò tác dụng của nhà trường đối với cộng đồng xã hội bằng việc nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường. Nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường được xem là một nhiệm vụ trọng tâm trong các nhà trường hiện nay. Chất lượng dạy học, giáo dục được nâng cao tạo điều kiện cho nhà trường tồn tại và ngày càng phát triển, thu hút được sự quan tâm của học sinh và phụ huynh học sinh. Đồng thời, việc nâng cao chất lượng dạy học, giáo dục được xem là một nhân tố quan trọng góp phần làm tốt công tác XHHGD.

Để làm tốt mục tiêu này, CBQL nhà trường cần chú trọng việc đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên, tổ chức các chuyên đề để giáo viên học hỏi chuyên môn nâng cao tay nghề, tổ chức thao giảng thi giáo viên giỏi các cấp, cho giáo viên đi dự giờ ở các trường có chất lượng cao trong huyện, trong tỉnh, tăng cường cử giáo viên đi học để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, nhằm tạo ra sự chuyển biến cơ bản về chất trong việc dạy và học của nhà trường. Trên cơ sở đó làm cho nhân dân thực sự tin tưởng vào hoạt động dạy và học của nhà trường để từ đó có sự quan tâm, tạo điều kiện đầu tư đóng góp công sức, tiền của vào xây dựng cơ sở vật chất trang thiết bị nhà trường, nhằm tạo điều kiện tốt nhất cho các hoạt động của nhà trường.

3) Làm tốt công tác tham mưu với các cấp uỷ đảng, chính quyền địa phương để huy động sự tham gia đóng góp của các đoàn thể các tổ chức xã hội. Công tác XHHGD không chỉ là công việc của ngành giáo dục và các nhà trường mà là sự nghiệp của toàn dân, của mọi tổ chức KT-XH, dưới sự lãnh đạo của Đảng và quản lý của Nhà nước. Việc thực hiện vai trò tham mưu, hướng mọi hoạt động nhằm thực hiện tốt nhất mục tiêu giáo dục nhà trường luôn giữ một vai trò rất quan trọng, CBQL nhà trường phải thực sự là nòng cốt của mọi phong trào, mọi cuộc vận động thực hiện XHHGD.

Tổ chức các phong trào hỗ trợ giáo dục với tổ chức và hình thức thích hợp, góp phần giải quyết các mâu thuẫn về vật chất, về quản lý, phát triển giáo dục luôn xuất hiện trong quá trình phát triển giáo dục theo định hướng "Các vấn đề chính sách xã hội đều phải giải quyết theo tinh thần xã hội hoá.

Nhà nước giữ vai trò nòng cốt, đồng thời động viên mỗi người dân, các doanh nghiệp, các tổ chức trong xã hội, các cá nhân và tổ chức nước ngoài, cùng tham gia giải quyết các vấn đề xã hội" (1). Trong điều kiện lịch sử cụ thể của xã hội ta, việc thực hiện XHHGD phải được đặt dưới sự lãnh đạo của các cấp uỷ Đảng và chính quyền các cấp, để trên cơ sở đó mà tổ chức phối hợp các hoạt động từ việc hỗ trợ, chăm sóc giáo dục có hiệu quả, đến việc xây dựng môi trường giáo dục thích hợp với hoàn cảnh của từng địa phương.

Hiện nay, việc huy động mọi lực lượng, các đoàn thể xã hội (Hội cha mẹ học sinh, Hội Liên hiệp phụ nữ, Hội Khuyến học...) tham gia hỗ trợ các hoạt động giáo dục, theo kinh nghiệm của các nhà trường thì tổ chức đại hội giáo dục cấp cơ sở là cách phát động tốt nhất, có sức động viên giáo dục, nâng cao ý thức toàn dân góp phần xây dựng và phát triển giáo dục. Kinh nghiệm này đã được công bố rộng rãi trên các phương tiện thông tin đại chúng. Trong hoàn cảnh hiện nay của chúng ta, đây được xem là một cách làm hữu hiệu, đang được tổ chức, hoàn thiện, coi như cơ chế chính thức của quá trình xã hội hoá giáo dục.

4) Đổi mới cơ chế quản lí và chỉ đạo hoạt động XHHGD. Thực tiễn giáo dục cho thấy, cần phải có một cơ chế quản lí và chỉ đạo hoạt động XHHGD trong các nhà trường cho phù hợp với điều kiện phát triển của xã hội hiện nay; trên cơ sở xây dựng và hoàn thiện hệ thống văn bản pháp quy, tạo hành lang pháp lí cho việc huy động các lực lượng xã hội tham gia vào công tác XHHGD.

Trong giai đoạn hiện nay, việc thực hiện công tác XHHGD nhà trường còn gặp nhiều khó khăn như: bị ràng buộc bởi các văn bản quy định của ngành, các cấp chính quyền địa phương không mạnh dạn, chưa có một cơ chế thông thoáng dẫn đến gò bó nhà trường. Để thực hiện tốt công tác XHHGD, cần phải có các văn bản cập nhật tình hình thực tế, quy định mức thu chi trong các nhà trường phù hợp với xu hướng phát triển ngày càng cao của xã hội, tạo hành lang pháp lí cho nhà trường chủ động trong hoạt động và kêu gọi sự đầu tư đóng góp của nhân dân, các tổ chức xã hội đối với việc xây dựng cơ sở vật chất và trang thiết bị phục vụ hoạt động dạy và học của nhà trường, giúp nhà trường tháo gỡ những khó khăn khi mà nguồn

ngân sách nhà nước đầu tư cho giáo dục còn hạn chế như hiện nay.

Cùng với xu hướng xã hội hoá, dân chủ hoá, đa dạng hoá giáo dục đang diễn ra trên phạm vi toàn cầu, việc đẩy mạnh công tác XHHGD trong hoàn cảnh của các nhà trường nước ta hiện nay là con đường thích hợp, phù hợp với truyền thống giáo dục của Việt Nam; đồng thời cũng là cách thức giúp chúng ta phát triển sự nghiệp giáo dục, hội nhập với nền giáo dục tiên tiến trên toàn thế giới, góp phần giải quyết nhiều khó khăn, tồn tại trong công tác giáo dục hiện nay. □

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ XI. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, H 2011.
2. Luật Giáo dục. NXB Chính trị quốc gia, H 2005.
3. Nghị quyết số 05/CP ngày 18/4/2005 của Chính phủ về "Phương hướng và chủ trương xã hội hoá các hoạt động giáo dục, y tế, văn hoá".
4. Phạm Minh Hạc (chủ biên). Xã hội hoá công tác giáo dục. NXB Giáo dục, H 1997.
5. Viện Khoa học giáo dục. Xã hội hoá giáo dục. NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2001.

SUMMARY

Along with trends of socialization, democratization, diversification in the education on the whole world; the promotion of socialized education is appropriate, relevant to Vietnam's traditional education. It's also the method to help us in developing the education, to integrate into the advanced education on the world and contributed to resolve many difficulties and problems in the education.

Những định hướng điều chỉnh...

(Tiếp theo trang 6)

SUMMARY

The author has presented some issues with the academic stream and technological-applied stream oder vocational/professional-practical stream. In post-secondary education (12+n) is very multiformed at training curriculums and training colleges, universities... The author have some ideas entwicklungt about the secondary technical-vocational schools, ónbesonders about technicale/professionale schools into vocationale schools and others technicale and professionale colleges.